

Huis Dijk,
foto: SAPH | Rob
de Jong ©2009

In hartje Rotterdam zit een bijzonder architectenbureau: JagerJanssen. Want het bureau is klein en de ondernemers jong, maar de erkenning uit het vak en de zichtbaarheid (op internet) zijn gróót. Een gesprek met Rogier Janssen en Alex Jager over studentenflats, de dialoog met je publiek en de vraag waarom een dak altijd een dak moet zijn.

tekst: ruth van beek

wonen met context

Huis Hanendick te
Eelde, foto: Rob 't
Hart ©2007

Marketing en internet zijn termen die bij een gemiddeld architectenbureau niet bepaald een prominente plek zullen innemen. Maar bij de relatief jonge ondernemers Rogier Janssen en Alex Jager (beide 1976) - samen JagerJanssen - wordt niet moeilijk gedaan over zulke wellicht 'commerciële' bezigheden. Sterker, als *offspring* van de eerste echte internetgeneratie stond het web aan de basis van hun gezamenlijke werkzaamheden, en ze plukken er nog steeds de vruchten van.

Eind vorig jaar rondde JagerJanssen deelname aan de verkiezing van Architect van het Jaar met succes af: winnaar in de categorie Kleine Bureaus (de jury was onder de indruk dat 'deze jonge architecten in korte tijd al zoveel voor elkaar hebben gekregen') én met ruim 28 procent van de stemmen de overtuigende winnaar van de Publieksprijs - jawel, een internetstemming. Want hun website speelt een belangrijke rol in de communicatie naar klanten en publiek toe. Jager: 'Al heel vroeg in de ontwerpfase zetten we tekeningen, modellen en bouwvoorwaarden op onze blog, zodat klanten het ook aan de hun vrienden en familie kunnen laten zien. Ook dragen we via die weg bij aan het architectuurdebat.'

Om de dialoog met het vak, (potentiële)

klanten en architectuurliefhebbers levend te houden, zet JagerJanssen alle mogelijk digitale kanalen in: SketchUp-modellen op Google Earth, Google AdWords, photosharing via Flickr. 'We wisten vanaf de start dat we goed te vinden moesten zijn op internet', vertelt Jager. 'Als mensen via Google zoeken, moeten ze eigenlijk altijd eerst bij ons terecht komen. Daar proberen we op te *targeten*.' Janssen grijnst: 'Ik hoorde laatst van collega's op een borrel: zoek ik een plaatje, kom ik wéér bij jullie terecht. Dan doen we het dus goed.'

traditionele tekentafel

De twee ontmoetten elkaar op de zesde verdieping van de voormalige zusterflat van het Reinier de Graaf Gasthuis in Delft, waar ze als eerstejaars Bouwkunde waren ingeloot voor een kamer. Bouwkunde, want Janssen wilde al vroeg architect worden, Jager wilde in eerste instantie gewoon 'tekeningen maken'. De begane grond van het gebouw was nog in gebruik als psychiatrische inrichting, daarboven vierden acht verdiepingen vol nieuwbakken studenten alle dagen feest. Jager: 'Je woonde met twintig man op een afdeling. In het begin was er nergens een gemeenschappelijke ruimte, dus iedereen zat bij de liften en op de gang samen

pizza te eten en bier te drinken. Heel gezellig, maar je kwam er amper aan studeren toe. Na driekwart jaar ben ik dan ook weggegaan.' Janssen vertrok niet veel later uit de eerstejaars-flat, en na enige omzwervingen kwamen ze in hetzelfde studentenhuus terecht. Janssen: 'Daar zijn we echt samen begonnen. Bij Bouwkunde werkte je in groepjes aan projecten die altijd op hetzelfde moment gepresenteerd werden aan de rest, dus je kon elkanders werk goed zien.' In een huis vol Bouwkundestudenten werd bovendien veel samen naar die presentaties toegewerkt - 'De nacht ervoor was iedereen nog op om te tekenen, elkaar te bekritisieren of moed in te spreken.'

Er was een klik, extra gestimuleerd door het feit dat het vak zich op een breukvlak bevond tussen de traditionele tekentafel en de opkomende digitale ontwerpprogramma's, en Jager en Janssen bewust voor dat laatste kozen. 'Toen kwamen de eerste 3d-programma's met rendering en *artist impressions*', vertelt Jager. Janssen: 'We zijn daar direct op ingesprongen en vanuit huis een bureautje gestart als bijbaan. Omdat we toen al klussen voor architectenbureaus gingen maken, kregen we meteen een aardig kijkje in de keuken.' Na

hun studie kwamen ze terecht in de Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam, met twee andere collega's die ook vol met de mogelijkheden van internet aan de slag waren gegaan.

dialogoog

Maar het was voor Jager en Janssen nooit de bedoeling te excelleren in digitale toepassingen, hoeveel voorsprong ze als voorhoede daarin ook hadden: in 2003 besloten ze zich, weer met z'n tweeën, volledig te focussen op de architectuur.

De beslissing samen een eigen bureau op te richten is enigszins opmerkelijk. Niet alleen noemde de Architect van het Jaar-jury het 'dapper om in deze tijd een architectenbureau te beginnen', maar in deze branche werken mensen doorgaans eerst een flink aantal jaren bij een ander bureau voordat ze voor zichzelf beginnen. Jager: 'In Nederland ben je een 'jonge architect' tot je veertigste.' Janssen: 'In Duitsland zelfs tot je 45e, daar krijg je voor die tijd weinig gedaan.' Jager: 'Maar hier geldt sinds een jaar of vijftien een traditie om jonge architecten een kans te geven en daardoor is hun aanzien wat vergroot.'

Maar er is nooit een duidelijk moment geweest dat ze een knop omzetten om 'nu een architectenbureau te beginnen', vertelt Janssen. 'Het is geleidelijk voortgekomen uit het bureautje dat we als studenten waren begonnen. Vlak na ons afstuderen konden we via-via een particuliere woning bouwen in opdracht, daarna is het balletje verder gaan rollen.' Overigens zonder

al te veel kennis van de praktische kant van het runnen van een eigen onderneming – Jager had ooit een twee maandjes stage gelopen, tot zover de praktijkervaring. 'Ik kan het niet echt iedereen aanraden hoor', lacht Jager. 'Er komt nogal wat bij kijken. Je weet in het begin de meest basale dingen niet: hoe deel je een ordner in, hoe regel ik de administratie, moet ik mijn uren bijhouden?' Janssen: 'Het was niet altijd makkelijk.'

Inmiddels hebben ze een goedlopende site, sinds 2007 een nieuw onderkomen in de monumentale Hofbogen, een goedgevulde folder met hun werk, een nieuw logo waarin hun pijler 'dialogoog' is verwerkt, een extra werknemer (Marijn Boterman), een TNO-certificaat, én een uitgebreide beschrijving van hun 'dna', dat zich concentreert rond kernwoorden als abstraheren, logica, consequentie en concretiseren. Die visie werd in 2006 neergezet en diende als materiaal voor hun inzending voor de verkiezing van Architect van het Jaar. (Sterker, ze kwamen als enige kandidaten zonder beeldmateriaal bij de jury langs.) Drie jaar geleden besloot JagerJanssen zichzelf een kritische spiegel voor te houden, en nodigde het bureau een externe partij uit om 'met de billen bloot te gaan'. Jager: 'Het is wel een dynamisch document, we schaven hem in de loop van de tijd steeds bij.'

vierkanten en diagonalen

'Het is heel belangrijk te kunnen benoemen wat je doet en waarom', meent Janssen. 'Je moet alles kunnen beargumenteren.'

Onlangs nog waren foto's van hun particuliere woningen samen op een kavelmanifestatie in Almere te zien. Jager: 'Sommigen vonden de ontwerpen volstrekt verschillend, maar veel mensen zagen desondanks dat ze wel uit één koker kwamen. Dat is interessant, als blijkt dat achter zulke verschillende creaties toch hetzelfde handschrift schuilgaat. Dat willen we analyseren.' Janssen: 'Ons werk blijft zich verbreden en verdiepen. Ik ben steeds nieuwe dingen aan het ontdekken. Bepaalde vormen, zoals vierkanten of diagonalen, die eerst altijd direct werden afgeserveerd, maar opeens heel goed blijken te passen in een nieuw ontwerp – of dat nou door de vorm van de kavel komt of omdat het ontwerp erom vraagt.'

Eerste voorwaarde voor JagerJanssen is dat het nieuwe gebouw in de omgeving past. 'Historische continuïteit vinden we belangrijk: je moet recht doen aan wat er al is, of was. Reageren, asserteren, zoeken naar gelijkwaardigheid.' Zoals het Huis HanenDick in Eelde, dat ze in 2007 afronden. Het oorspronkelijk silhouet – een boerderijtje met een karakteristieke knik in de dakhelling – werd als uitgangspunt genomen. 'Zodat de aanblik van het straatje niet te veel zou veranderen en mensen in de buurt er nog steeds iets vertrouwds in zouden zien.' Omdat het sterk hellende dak niet voor elke leefruimte even praktisch is, plaatsten ze in het midden een vierkante 'doos', die omhoog werd getrokken naar twee woonlagen, gescheiden door glas, met fatsoenlijke woonruimtes. In de stenen

v.l.n.r.: Alex Jager, Rogier Janssen, Marijn Boterman, foto: Marilène Eijgenraam ©2008

Huis Baetens te Els,
foto: Rene de Wit
©2007

zijbeuken werd de badkamer geplaatst, met bergruimte in de lagere delen. 'We wilden recht doen aan de omgeving, de opdrachtgever, de historische context; en er uit alle macht niet zomaar een kap op zetten.'

Want zomaar een kap – daar houden ze niet van. Het ouderwetse en ingebakken idee dat een huis bestaat uit vier muren waar een apart dak op gezet wordt. 'Waarom is dat zo? Waarom moet een schuine helling in het ontwerp per se een dak zijn? Wij maken er liever één geheel van.' Het 'dak' van hun project Huis Dijk in Blauwestad, is dan ook een bijzondere: over de basisconstructie werd een huid van antracietkleurige golfplaten getrokken, waardoor de twee breedste wanden en gevel één geheel vormen. Janssen legt uit: 'Dit was een standaard vorm huis dat we wat hebben opgetild, zodat het boven het landschap uitkijkt, met wat ingrepen voor een veranda en overdekt terras. Het moest beschermd worden tegen het heftige Groningse weer op het platteland, dus we hebben er een soort regenjas overheen getrokken.' Jager: 'Zie het als een dikke, maar gevoerde jas: diezelfde wanden zijn aan de binnenkant bekleed met zacht houten platen.'

Niet alleen in hun communicatie naar collega's en de buitenwereld toe zoeken ze transparantie op, ook – of juist – met de opdrachtgever willen ze dat dialoog en logica voorop staan. 'Het is voor mensen vaak moeilijk een voorstelling te maken van hoe het zal zijn daadwerkelijk in

de woning rond te lopen', legt Jager uit. 'Wij proberen zo goed mogelijk te communiceren om ze tegemoet te komen: met tekeningen, maquettes, renderingen. We horen de klant eerst uit over zijn woonwensen en maken op basis daarvan een aantal voorlopige ontwerpalternatieven. Die presenteren we, vooral om te kijken of we elkaar snappen, dezelfde taal spreken. Er kan daarna nog van alles worden gesleuteld aan details, zichtlijnen, indeling; maar het basisidee is er. Als we dat fundament samen met de opdrachtgever hebben bepaald, kunnen we daarop verder bouwen. En kunnen we in een later stadium waar nodig beargumenteren waarom iets wel of juist geen goed idee is.' Janssen: 'Juist bij goede communicatie gaan mensen meedenken en zien ze sneller in waarom bepaalde keuzes gemaakt worden. Dan wordt het ook echt hun ontwerp.'

rust

Eenvoud, daar streven ze naar. Wat overbodig genoemd kan worden, wordt daadwerkelijk weggelaten. Jager/Janssen ziet een woonhuis als een plek waar je rust moet vinden. 'Mensen gaan niet voor niets naar het klooster als ze willen bijkomen van alle drukte en stress en de visuele kermis die overal op ze afkomt. Zo extreem als een klooster zal het bij ons niet worden, maar we willen wel helderheid, sereniteit, duidelijke lijnen', vertelt Jager. 'We krijgen nogal eens de opmerking dat ons werk zo op de

maquette lijkt. Dat is wel een compliment', vult Janssen aan. 'Maar iets ogenschijnlijk simpel maken, kost veel tijd. Dat is niet een kwestie van gewoon dingen weglaten. Vaak moeten we het wiel een beetje opnieuw uitvinden.' En duurzaamheid? Het buzzwoord van 2008 klinkt nu nog voortdurend door in alle mogelijke vakgebieden, en ook de architectuurwereld doet daar graag aan mee. Maar Jager en Janssen zijn terughoudend. 'We zijn nog zoekende. Niet iedereen hanteert dezelfde definitie van dat begrip. Heel vaak wordt het verward met het oppakken van een aantal energiebesparende maatregelen. Maar echt duurzame architectuur maken is een heel ander verhaal. Het toilet doorspoelen met regenwater heeft niks te maken met integraal duurzaam bouwen. Nu kost het bouwen van een nieuwe woning sowieso veel energie – zou je veel kunnen besparen op mankrachten, bouwmaterialen, transport, als je een bestaande woning hergebruikt? Dat zijn dingen waar we wel naar kijken. Maar vergis je niet: een huis is pas duurzaam als het minimaal vijftig jaar blijft staan. Dus wil je écht duurzaam bouwen, zorg dan dat het gebouw niet over tien, vijftien jaar weer tegen de vlakke moet. En daarom is het ook zo belangrijk dat een huis goed in zijn omgeving, in de context past. Dat-ie er hóórt.' ■

www.jagerjanssen.nl